

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»

КАФЕДРА ОБРАЗОТВОРЧОГО І ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО
МИСТЕЦТВА ТА РЕСТАВРАЦІЇ

САМОСТІЙНА РОБОТА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КОЛЬОРОЗНАВСТВА

Для спеціальності 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво,
реставрація»

Освітня програма «Образотворче мистецтво»

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Автор:

доц. Дяків М. В.

Затверджено на засіданні кафедри
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та реставрації
№1 від “01” вересня 2019 р.

Івано-Франківськ

2019

ЗМІСТ

1. Вступ
2. Пояснювальна записка
3. Структура самостійної роботи
4. Питання для самостійного опрацювання
5. Питання для самоконтролю знань по темах дисципліни
6. Рекомендовані підручники та посібники
7. Індивідуальна навчальна робота зі студентами
8. Тестові завдання для самоконтролю

1. ВСТУП

Потреба у закріпленні здобутих теоретичних та практичних знань з навчального курсу “Основи кольорознавства” полягає у впровадженні самостійної роботи, тому у методичних рекомендаціях запропоновані завдання, які є логічним продовженням даного курсу і допомагають розширити абстрактне мислення студентів, здобути як практичні так і теоретичні знання.

Апробовані на практиці завдання для самостійного виконання передбачають закріплення за студентами технік акварельного та гуашевого живопису, знань з використання кольору на практиці, а також системний аналіз живопису різних мистецьких періодів світового мистецтва. Тематика самостійних робіт розроблена згідно навчального плану для I курсу спеціальності “Образотворче мистецтво”. Метою опрацювання таких завдань є вдосконалення та досягнення студентами різноманітних кольорових гармоній, естетики подачі зображення в кольорі. Теоретичні завдання для самостійного виконання передбачають аналіз кольору обраного мистецького твору. У запропонованому матеріалі для проведення самостійної роботи дано ґрунтовне роз’яснення ходу занять, ілюстративний матеріал, літературу, що сприяє кращому засвоєнню предмету “Кольорознавство”.

Впродовж виконання самостійних завдань студент опрацює достатньо велику кількість інформації та має змогу створювати декілька ескізних варіантів роботи, що в свою чергу сприяє досягненню кращого результату. Отже запропоновані навчально-методичні рекомендації є важливою складовою навчального курсу “Основи кольорознавства”, без якого неможливе цілісне вивчення дисципліни “Кольорознавство”.

2. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Наука про колір використовується у різних видах мистецтва. Саме тому знання, отримані при вивченні спецкурсу, знайдуть практичне застосування при опануванні профільюючих дисциплін, передбачених навчальним планом художньо-графічних факультетів, таких як малярство, композиція, графіка, декоративно-прикладне мистецтво, дизайн.

Самостійні заняття допоможуть майбутнім педагогам у формуванні естетичних смаків і уподобань дітей, а також у розвитку глибшого розуміння природи кольору, його естетичної цінності, розуміння українського національного мистецтва, що є складовою частиною світового мистецтва.

Загалом виконання зазначених аспектів дає можливість студентам:

знати:

- теоретичні відомості по предмету кольорознавству, що включає: предмет, історію розвитку та основи кольорознавства;
- знати досягнення та наукові розробки у сфері кольорознавства, як українських так і зарубіжних митців;
- предмет кольорознавства;
- орієнтуватись у поняттях: хроматичні і ахроматичні кольори, світлість, насиченість, колірний тон, систематика кольорів, колірна гармонія, контраст, асоціативна відповідність кольору і форми.

вміти:

- на практиці застосовувати теоретичні відомості. Досягнути майстерності при виконанні поставлених завдань;
- виконувати поставлені викладачем завдання з основ кольорознавства;
- На практиці застосовувати теоретичні закони кольорознавства;
- Розвивати естетичний смак при опрацюванні поставлених завдань.

Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи з дисципліни “Основи кольорознавства” спрямовані на те, щоб дати студентам знання теоретичних основ, а також застосування ними здобутих знань, вмінь і навичок на практиці.

Так, студенти в результаті освоєння матеріалів самостійної роботи повинні:

1. на чому базується кольорознавство, на основі яких наук (оптики, математики, фізіології, психології. Філософія, естетика, теорія історії мистецтв, етнографія, археологія приєднуються до фундаментальних щодо теорії кольору наук, коли розглядаємо колір як явище культури і художній засіб образотворчого мистецтва;

2. теоретично обґрунтувати основи кольорознавства;

3. вміти систематизувати й класифікувати естетичні оцінки кольору, психологічний вплив, символіку, асоціації, гармонії кольору, а також висвітлювати особливості кольорових поєднань в образотворчому мистецтві різних регіонів України.

3. СТРУКТУРА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

З «Основ кольорознавства»

Назва теми	Кількість годин відведених на самостійну
Тема 1. Символіка кольору культури Стародавнього Єгипту.	5
Тема 2. Виявлення нюансу кольору за насиченістю та світлотністю.	5
Тема 3. Динаміка кольору – контраст	5
Тема 4. Теплохолодність як засіб передачі енергетичної природи кольороутворення	5
Тема 5.. Асоціація кольору	10
Тема 6. Імітація текстури та фактури контрастом кольору	10
Тема 7. Система контрастних колірних співвідношень в творчості художників-імпресіоністів.	10
Тема 8. Символіка кольору у творчості Василя Кандинського.	10
Загалом	60

4. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

1. Стародавній Єгипет. Образно-символічна система художньої культури Стародавнього Єгипту. Вплив культових уявлень давніх єгиптян на формування кольорової системи в мистецтва.
2. Імпресіонізм як етап інноваційних змін в живописі. Творчість К.Моне, Е.Дега, О.Ренуара, Г.Мане.

3. Використання кольору XI – I ст. до н. е. як засобу передачі декоративних зображень на керамічних вазах та розписів інтер'єрів парадних кімнат римських будинків та вілл.
4. Художній аспект використання кольору у фаюмському портреті. Характеристика якостей та властивостей кольорової гами.
5. Кольорова гамма іконописних творів візантійського мистецтва та утвердження богословського трактування кольору. Окреслити значення кольорів-символів.
6. Колір у декоративно-прикладному мистецтві Середньовіччя. Колористичне наповнення вітражних композицій та їхнє значення в інтер'єрі.
7. Формування кольорової подачі живописних творів Відродження. Робота художників над якостями та властивостями кольору: основні досягнення у виявленні об'єму лісерувальною технікою.
8. Формування живописної системи кольору в мистецтві Бароко. Колірна схема та нові художні методи голландського живопису.
9. Естетика контрасту кольору на полотнах художників-імпресіоністів.
10. Властивості природних та штучних кольорів.
11. Якості природних та штучних кольорів.
12. Атрибутування кольору та його відтінків згідно системи “**кольорового кола**”.
13. Теорії кольорового спектру у світовій історії.
14. Розподіл кольорів та їх відтінків відносно кольорової палітри.
15. Художні характеристики кольору в живописі.
16. Властивості фарб мінерального та органічного походження.
17. Колір та його аналоги в природі та живописі.
18. Історична довідка про походження та застосування фарб.
19. Передача об'єму завдяки **тону** або **світлотності**.
20. Передача об'єму завдяки **парам взаємодоповнюючих кольорів**.
21. **Насиченість** як об'єктивна якість колірної площини.
22. **Невласні** якості кольору: “**теплі**” та “**холодні**”, “**чисті**” та “**брудні**”, “**легкі**” та “**важкі**”, “**глухі**” та “**дзвінкі**” та інші.

23. **Власні** якості кольору (“**колірний тон**”, “**світлотність**”, “**насиченість**”).
24. Явище **теплохолодності** в системі контрасту кольору.
25. Зміст кольорової композиції: **кольорова гамма, гармонія та колорит**.
26. Теоретичні та практичні розробки теорій про колір.
27. Гармонія кольорових поєднань в **контрасті та нюансі**.
28. **Колорит** – живописні складові картини (тон, насиченість тощо).
29. Значення **локального та предметного** кольорів в живописі.
30. Формотворчий аспект кольору.
31. Формоутворення на основі закону “**відступаючих і виступаючих**” кольорових площин.
32. Кольорові ознаки поверхні предметів (світло, тінь, півтінь, падаюча тінь).
33. Взаємозв’язок форми та кольору як характеристика формотворення живописного зображення.
34. Поняття “імітація” та “трансформація” кольору та їх значення для кольорової композиції.
35. Етапи роботи над кольоровою композицією.
36. “Кольорова композиція”, “колорит” – зміст понять, спільні та відмінні ознаки.
37. Виявлення об’єму через хроматичні градації кольору.
38. Символіка кольору європейських культур.
39. Властивість теплохолодності кольору як невласна характеристика кольорових поверхонь.
40. Кольорова гармонія та її види.
41. Нюанс кольору – характеристика кольорової композиції, що визначається невеликим діапазоном кольорових тонів.
42. Вплив фактури і текстури на якості та властивості кольору.
43. Імітація об’єму в хроматичних композиціях з використанням якостей та властивостей кольору.
44. Ахроматичні кольори та їх властивості. Вплив світла на формування ахроматичної гами.

45. Поняття насиченості кольору. Особливості живописної гамми творів епохи Бароко.
46. Невласні якості кольору як чинники формотворення об'ємно-просторових характеристик форми.
47. Власні якості кольору та їх взаємозв'язок зі світлом, об'ємом тощо.
48. Локальний і предметний колір. Їх властивості та якості.
49. Поверхнево-просторові якості кольору. Вплив освітлення на формування кольорових поверхонь.
50. Формотворчий аспект кольору в живописі.
51. Поняття хроматичних кольорів у системі кольорового спектру.
52. Контраст кольору та його види. Використання контрасту кольору в живописних системах художників імпресіоністів.

5. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ ЗНАТЬ ПО ТЕМАХ

ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Символіка кольору культури Стародавнього Єгипту.

Питання для самоконтролю

1. Що означає термін “композиційний центр” та яке значення він має в композиції твору?
2. В чому полягає взаємозв'язок головного кольорового зображення з елементами композиції.
3. Якими прийомами гармонізації організують кольорові елементи зображення в композиції?
4. Які символічні кольорові поєднання характерні для мистецтва Стародавнього Єгипту?

Тема 2. Виявлення нюансу кольору за насиченістю та світлотністю.

Питання для самоконтролю

1. Як розробити цікаву композицію на основі простих геометричних фігур (коло, квадрат, трикутник тощо), що відображала б ідею та творчий задум?
2. В чому виявляється стилістика зображення?
3. Якими способами передається колорит та акцентується глядацька увага на кольоровому центрі роботи?
4. Для чого застосовують колористичні градації нюансних відтінків?

Тема 3. Динаміка кольору – контраст

Питання для самоконтролю

1. В чому полягає розробка кольорових ескізів композиції?
2. Як обрати кращий колорит роботи?
3. Що сприяє якісному виконанні кольорової композиції за відповідністю до поставленої мети?

Тема 4. Теплохолодність як засіб передачі енергетичної природи кольороутворення

Питання для самоконтролю

1. Яким основним завданням повинна відповідати кольорова композиція?
2. Що повинно містити ідейне наповнення реалістичного або абстрактного зображення?
3. Колорит роботи повинен містити складні кольорові співвідношення, акцент в яких поставлений головним чином на теплохолодність. Що означає термін “теплохолодність”?

Тема 5. Асоціація кольору

Питання для самоконтролю

1. Як обирається сюжет для кольорової асоціації?
2. Використовуючи якості та властивості кольору, як створити збірний образ-асоціацію?
3. Відтворення кольорової гама прототипу в асоціації передбачає?

4. Як через кольорова подача імітувати живопис сюрреалізму?

Тема 6. Імітація текстури та фактури контрастом кольору

Питання для самоконтролю

1. Як обираються геометричні фігури, які потрібно збагатити фактурними та текстурними поверхнями?
2. Як створити колористичний лад композиції за допомогою контрастних співвідношень?
3. Який діапазон технічних прийомів та засобів використовують в роботах з акварельними, гуашевими та іншими фарбами?
4. Як застосовують декілька видів контрастів для вирішення завдання?

Семінар 1. Система контрастних колірних співвідношень в творчості художників-імпресіоністів.

Питання для самоконтролю

1. Провести системний аналіз даного періоду живопису;
2. виокремити найбільш характерні твори в живописі імпресіонізму;
3. простежити художні зміни, які відбулись в живописі імпресіонізму та простежити їхній вплив на подальший розвиток кольорової системи;
4. порівняти кольорові гами художників-імпресіоністів визначивши якості та властивості колориту творів.

Семінар 2. Символіка кольору у творчості Василя Кандинського.

Питання для самоконтролю

1. Подати короткі відомості про засновника абстракціонізму;
2. на основі його тверджень розкрити кольорове трактування композиційних зображень;
3. проаналізувати символічний взаємозв'язок кольору та емоцій;
4. простежити зміни колориту у різні періоди творчості художника.

6. РЕКОМЕНДОВАНІ ПІДРУЧНИКИ І НАВЧАЛЬНІ ПОСІБНИКИ

1. *Аксенов Ю.* Цвет и линия. Практическое руководство по рисунку и живописи / Ю. Аксенов, М. Левидова. – Москва: Советский художник, 1986. – 326 с., ил. (С. 201).

2. Боттичелли: Альбом / Авт.-сост. И. Е. Данилова. – 2-е изд. – Москва: Изобразительное искусство, 1989. – 56 с.: ил.
3. Ванслов В. В. Что такое искусство / В. В. Ванслов. – М.: Изобразительное искусство, 1989. – 328 с.: ил. (С. 72).
4. Виппер Б. Р. Введение в историческое изучение искусства. – 2-е изд., испр. и доп. / Б. Р. Виппер. – М.: Изобразительное искусство, 1985. – 288 с. (С.159, 148, 160)
5. Даниэль С. М. Искусство видеть: О творческих способностях восприятия, о языке линий и красок и о воспитании зрителя / С. М. Даниэль. – Ленинград: Искусство, 1990. – 223 с. (С. 114, 123).
6. Дмитриева Н. А. Краткая история искусств. Вып. 1: От древнейших времен по XVI век. Очерки /Н. А. Дмитриева. – 6-е изд., стереотип. – Москва: Искусство, 1988. – 319 с., ил.: 310.
7. Дмитриева Н. А. Краткая история искусств. Вып. 2. Северное Возрождение; страны Западной Европы XVII и XVIII веков; Россия XVIII века /Н. А. Дмитриева. – 2-е изд. – Москва: Искусство, 1989. – 318 с., ил.: 307.
8. Жердзіцький В. Є. Живопис. Техніка і технологія: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. Є. Жердзіцький. – Х.: Колорит, 2006. – 327 с.: іл. (С. 34).
9. Зайцев А. С. Наука о цвете и живописи / А. С. Зайцев. – М.: Искусство, 1986. – 158 С.: ил, [31] л. ил. (С. 131 – 132, 138 – 139, 139, 138, 42).
10. Иогансон Б. В. За мастерство в живописи / Б. В. Иогансон. – Москва: Академия художеств СССР, 1952. – 224 с. (С. 99, 69).
11. Иогансон Б. В. Молодим художникам о живописи / Б. В. Иогансон. – Москва: Издательство Академии Художеств СССР, 1959. – 248 с. (С. 87).
12. Кантор А. М. Изобразительное искусство 20 века /А. М. Кантор. – Москва: Искусство, 1973. – 48 с., 194 ил.
13. Кравець В. Й. Світлотональність у живописі // вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв: зб. наук. пр. / В. Й. Кравець. – Харків: ХДАДМ, 2008. – №5. – С. 61 – 64.

14. *Киплик Д. И.* Техника живописи. Красочные материалы живописи / Д. И. Киплик. – Москва: Искусство, 1950. – 503 с. (С. 11).
15. *Кириченко М. А.* Основи образотворчої грамоти: навч. посіб. – 2 вид., перероб. і допов. / М. А. Кириченко, М. І. Кириченко. – К.: Вища школа, 2002. – 190 с.: іл. (С. 98)
16. *Костин В. И.* Язык изобразительного искусства / В. И. Костин, В. А. Юматов. – М.: Знание, 1978. – 112.: ил. (С. 62, 63).
17. *Кузнецова Л. С.* Беседы об изобразительном искусстве и архитектуре. О языке архитектуры, скульптуры, живописи / Л. С. Кузнецова. – К.: Радянська школа, 1989. – 319 с. (С. 256).
18. *Лукшин И. П.* Современное изобразительное искусство Запада. (О социально-эстетической и идеологической сущности модернизма) / И. П. Лукшин. – М.: Знание, 1986. – 112 с.: ил. (С. 13).
19. Модернизм. Анализ и критика основных направлений / под. ред. В. В. Ванслова, М. Н. Соколова. – Москва: изобразительное искусство, 1987. – 302 с. ил.: 214.
20. *Никулин Н. Н.* Золотой век Нидерландской живописи XV век /Н. Н. Никулин. – Москва: Изобразительное искусство, 1981. – 398 с.
21. *Ормистон Розалин* Цвет. Большая книга / Ормистон Розалин, Робинсон Майкл. – Москва: АРТ-Родник, 2007. – 416 с. (С. 47, 64, 229).
22. *Петрова О. М.* Мистецтвознавчі рефлексії: Історія, теорія та критика образотворчого мистецтва 70-х років ХХ ст. – початку ХХІ ст.: Зб. ст. / О. М. Петрова. – К.: Вид. дім “КМ Академія”, 2004. – 400 с.: іл.
23. Прадо. Живопись / Наук. ред. перевода Малиновской Н. – ЗАО “Международная книга – Импорт”, 1999. – 652 с.
24. Рафаель: альбом / Автор-упор. П. О. Білецький. – К.: Мистецтво, 1990. – 111 с.: іл. – (Майстри світ. мистецтва). – Текст укр.. та рос. мовами. (С. 11).
25. *Рейтерсверд О.* Импрессионисты перед публикой и критикой / [пер. со швед. Ф. Шаргородской, авт. вступит. статьи Б. Зернов] – Москва: Искусство, 1974. – 300 с., ил.

26. *Ростовцев Н. Н.* Учебный рисунок: Учеб. для учащихся педучилищ по спец. 2003 “Преподавание черчения и изобразит. искусства” / Н. Н. Ростовцев. – М.: Просвещение, 1985. – 256 с., ил. (С. 113).
27. *Савко Р. В.* Французская живопись конца XIX – начала XX века: Альбом / Автор-составитель вступ. ст. Р. В. Савко. – Москва: Изобразительное искусство, 1987. – Вып. II – реп. 24.
28. *Степовик Д.* Іконографія й іконологія /Д. Степовик. – Івано-Франківськ: Нова Зоря, 2003. – 312 с. іл.: 62.
29. *Туманов І. М.* Рисунок, живопис, скульптура: Теоретико-методологічні основи комплексного навчання: Навч. посіб. / І. М. Туманов. – Львів: Аверс, 2010. – 496 с. (С. 168).
30. *Уільям Хогарт* Про красу / Уїльям Хогарт: [пер. з англ. Л. І. Зимовець]. – К.: Мистецтво, 1978. – 223 с. (С.118)
31. *Шахова К. А.* Великие европейские живописцы XV – XVII вв. / К. А. Шахова. – Киев: Вища школа, 1988. – 190 с.
32. *Шахова К. А.* Творчество великих европейских художников XV – XVIII вв. / К. А. Шахова. – Киев: Вища школа, 1980. – 174 с.
33. *Яковлев Е. Г.* Искусство и мировые религии (система искусство в структуре мировых религий). Учеб. пособие / Е. Г. Яковлев. – М.: Высшая школа, 1977. – 224 с. (С. 52.).
34. Debra N., Mancoff, Ph. D. Monet. Nature into Art /N. Debra. – Publications International, Ltd. – 2003. – pg. 128.
35. Debra N., Mancoff, Ph. D. Van Gogh. Art and Emotion /N. Debra. – Publications International, Ltd. – 2003. – pg. 128.

7. ІНДИВІДУАЛЬНА НАВЧАЛЬНА РОБОТА ЗІ СТУДЕНТАМИ

Підготовка семінарів за темами:

Семінар 1. Система контрастних колірних співвідношень в творчості художників-імпресіоністів.

Мета: оволодіти системним аналізом колірних гам художників-імпресіоністів. Виявити особливості живопису та провести порівняльну

характеристику творів. Навчитись вирізняти кольорові палітри художників-імпресіоністів за якостями та властивостями кольору.

Джерела – рекомендована література, засоби масової інформації.

Вимоги до виконання завдання:

- провести системний аналіз даного періоду живопису;
- виокремити найбільш характерні твори в живописі імпресіонізму;
- простежити художні зміни, які відбулись в живописі імпресіонізму та простежити їхній вплив на подальший розвиток кольорової системи;
- порівняти кольорові гами художників-імпресіоністів визначивши якості та властивості колориту творів.

Виконання доповіді.

Шлях до розуміння мистецтва розпочинається із ознайомлення з живописом на виставках, в альбомах, в музейних експозиціях. Формування естетичного смаку є особливо важливим для художників, дизайнерів та майстрів декоративно-прикладного мистецтва, а “візуальний аналіз допомагає відчутти і зрозуміти красу того чи іншого твору мистецтва, але він не повинен зводитись до формального і тривіального підходу”.¹ Студент повинен навчитись правильно проводити мистецтвознавчий аналіз творів мистецтва, що сприятиме розвитку його практичних умінь, а критична оцінка власних творів допоможе якісному виконанню. Це перші кроки до усвідомлення важливості теоретичного аналізу як результату сприймання арт об’єктів.

Першим етапом у підготовці доповіді на тему “Система контрастних колірних співвідношень в творчості художників-імпресіоністів” є перегляд і пошук джерел та рекомендованої літератури. Робота головним чином базується на ілюстративному матеріалі, який потрібно систематизувати за авторами, періодом, манерою подачі, колоритом. У вступі доповіді подаємо короткі

¹ Янсон Х. В. Основы истории искусств / Х. В. Янсон, Э. Ф. Янсон [пер. с англ]. – Санкт-Петербург: Азбука-классика, 2002. – С. 15.

відомості про період розвитку імпресіоністичного живопису не забуваючи окреслити передумови виникнення. В основній частині роботи по пунктах наводимо здобутки живопису кінця XIX – початку XX ст., акцентуючи на характеристиках кольорової гама, манері подачі живописних зображень. Порівнюючи колорити художників-імпресіоністів робимо системний аналіз кольорових композицій творів (кольоровий центр, тло, елементи зображення) розглядаючи їх за якостями та властивостями світла, півтіні, тіні, рефлексів (насиченість, світлотність, теплохолодність, колірний контраст).

Колір в живописі імпресіоністів вирізняється насамперед контрастним співвідношенням світла та тіні. Великий діапазон відтінків різних за теплохолодністю колористично збагачують натюрморти, пейзажі, фігуративні зображення і не даремно про живопис імпресіоністів говорять, що він є враженням, миттєвою реакцією від побаченого. Художники цього періоду досягнули такого результату шляхом використання чистих спектральних кольорів, які знаходимо і в темних насичених тінях і в біляках сонячного проміння.

Студент в своїй доповіді повинен розкрити головне досягнення живопису – використання рефлексів, як об'єктивної якості кольорової поверхні і на прикладах проаналізувати їх необхідність у виявленні об'єму.

У висновках студент подає обґрунтування живопису в тезах, де наводить актуальність даної кольорової системи та її вплив на сучасне мистецтво. Аналізує важливість основних здобутків та підсумовує значення імпресіоністичного живопису для мистецтва.

В кінці рекомендовано скласти список використаної літератури в алфавітному порядку Бібліографічний опис містить інформацію про автора, назву праці, місце випуску, назву видавництва, рік випуску, кількість сторінок.

Критерії оцінки: наявність системного аналізу даного явища. Дотримання усіх вищеназваних вимог до написання доповіді.

Рекомендована до перегляду література:

1. Велика ілюстрована енциклопедія історії мистецтв / Пер. з англ. В. Герман, С. Залозна, Л. Бондаренко. – К.: Махаон-Україна, 2008. – 512 с., іл.
2. Винсент Ван Гог: каталог / Автор вступ. статті Ю. Кузнецов. – М.: Советский художник, 1971. – 32. с., ил.
3. Малая история искусств / под ред. А. М. Кантор, А. А. Сидоров, Н. И. Соколова, Н. В. Яворская. – М.: Искусство, 1977. – 375 с., ил.
4. Янсон Х. В. Основы истории искусств / Х. В. Янсон, Э. Ф. Янсон [пер. с англ]. – Санкт-Петербург: Азбука-классика, 2002. – 544 с., ил.

Семінар 2. Символіка кольору у творчості Василя Кандинського.

Мета: опрацювати твори автора, аналізуючи їхню кольорову композицію, гаму, колорит. Розкрити художній метод художника-новатора. Охарактеризувати символічне значення кольору в творах Василя Кандинського.

Джерела – рекомендована література, засоби масової інформації.

Вимоги до виконання завдання:

- подати короткі відомості про засновника абстракціонізму;
- на основі його тверджень розкрити кольорове трактування композиційних зображень;
- проаналізувати символічний взаємозв'язок кольору та емоцій;
- простежити зміни колориту у різні періоди творчості художника.

Виконання доповіді.

Мистецтво початку ХХ ст. представлене художниками-модерністами. Серед художніх напрямів модернізму виділяється абстракціонізм, засновником якого вважають Василя Кандинського. Творчість цього художника привертає увагу насамперед кольоровими композиціями із глибоким символічним змістом, завданням якого є викликати емоційність глядацького споглядання. Лінія та кольорова пляма є засобами художньої виразності авторського переосмислення дійсності.

Основними частинами доповіді мають бути: вступ, основна частина, висновки та рекомендована література. Вступ містить формулювання доцільності аналізу творчості художника з огляду важливості його колірних здобутків в галузі зображувального мистецтва.

Основний зміст – огляд творчості з викладом основних теоретичних положень художника-абстракціоніста. Проведення аналізу щодо трактування митцем символіки кольору згідно з асоціативним враженням. Окрім цього варто теоретично опрацювати колористику композицій за якостями та властивостями кольору. Простежити стилістику кольорових зображень, сюжет яких розкритий завдяки абстрактним трансформаціям форми-кольору. Рухоме кольорове дійство композицій Кандинського створює метафізичне сприйняття зображення. Емоційність та глибокий зміст здавалось би простих сюжетів є наслідком переосмислення традиційної манери подачі реалістичного зображення. Саме в цьому є інновація абстрактного живопису.

На завершення варто підсумувати досягнення в системі кольороутворення композицій. Виявити найхарактерніші колірні співвідношення, які й визначають кольорову гаму творів художника. Навести актуальність цього стилістичного напрямку в умовах сучасного мистецтва.

Критерії оцінки: розглянути творчість художника виокремити якості та властивості колориту творів. Дотримання усіх вищеназваних вимог до написання доповіді.

Рекомендована до перегляду література:

1. Каменский А. А. Марк Шагал и Россия / А. А. Каменський. – М.: Знание, 1988. – 56 с.
1. Куликова И. С. Экспрессионизм в искусстве / И. С. Куликова. – М.: Наука, 1978. – 182 с.
2. Куликова И. С. Философия и искусство модернизма / И. С. Куликова. – М.: Политиздат, 1980. – 2-е изд., доп. – 272 с.

3. Малахов Н. Я. Модернизм: критический очерк / Н. Я. Малахов. – М.: Изобразительное искусство, 1986. – 152 с., ил.
4. Маца И. Л. Проблемы художественной культуры XX века / И. Л. Маца. – М.: Искусство, 1969. – 209 с.
5. Рейнгардт Л. Я. Современное западное искусство: Борьба идей / Л. Я. Рейнгардт. – М.: Изобразительное искусство, 1983. – 360 с., ил.
6. Рипская Н. П. Абстракционизм и некоторые проблемы современного искусства / Н. П. Рипская. – К.: Искусство, 1963. – 118 с.

Критерії оцінювання семінару

Критерії	Для оцінювання
Глибоке розкриття проблеми, з відображенням авторської позиції	95-100 балів
Обгрунтоване розкриття проблеми	80-90 балів
Тема розкрита неповно	70-80 балів
Доповідь суто компілятивного рівня	60-70 балів
Розкритий лише окремий аспект	50-60 балів
Доповідь не зарахована	0 балів

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1)Кольорове коло це:

1. схема розташування кольорів за якостями та властивостями
2. схема розташування кольорів за тепло холодністю
3. схема розташування кольорів за світлотністю
4. схема розташування кольорів за природніми аналогами веселки.

2)Кольорове коло складене Ісааком Ньютом підтверджує:

1. взаємозалежність світла та кольору
2. послідовність переходу кольору у відтінок
3. світлі кольори утворюються довгими світловими променями, а темні є результатом коротких світлових променів
4. властивість подвійної тепло холодності кольору.

3)Фарби в кольорознавстві це:

1. матеріал живопису
2. засіб відтворення візуальних образів навколишнього світу
3. інформативний носій кольору
4. інформативний носій, який виражає якості та властивості кольору.

4) Які якості та властивості належать спектральному червоному кольору:

1. кольоровий тон, світлотність, насиченість, тепло холодність, чистота
2. кольоровий тон, світлотність, насиченість, тепло холодність, дзвінкість
3. кольоровий тон, світлотність, насиченість, тепло холодність
4. кольоровий тон, світлотність, насиченість, тепло холодність, контраст.

5) Відтінок це:

1. колір, що утворюється при змішуванні двох спектральних кольорів
2. колір, що утворюється при змішуванні спектрального та похідного кольору
3. колір, що утворюється при змішуванні двох кольорів
4. колір що утворюється при змішуванні двох та більше кольорів.

6) Вальор це:

1. відтінок хроматичного ряду
2. відтінок ахроматичного ряду
3. відтінок, що отримують при змішуванні ахроматичних і хроматичних кольорів
4. відтінок, що характеризується світлотністю.

7) Теплохолодність це:

1. якість ахроматичного кольору
2. властивість спектральних кольорів
3. властивість хроматичних кольорів
4. властивість хроматичних та спектральних кольорів.

8) Насиченість це:

1. якість хроматичних кольорів
2. якість хроматичних та ахроматичних кольорів
3. якість усіх спектральних кольорів
4. якість коефіцієнту яскравості.

9) Світлотність це:

1. якість хроматичних кольорів
2. якість хроматичних та ахроматичних кольорів
3. якість усіх спектральних кольорів
4. різниця, що виявляє більш світлий або більш темний відтінок.

10) Яка різниця між тоном та кольоровим тоном:

1. в тепло холодності
2. в приналежності до ахроматичних чи хроматичних кольорів
3. в світлотності
4. в насиченості.

11) Кольоровий тон це:

1. якість хроматичних кольорів
2. якість ахроматичних кольорів
3. якість усіх спектральних кольорів
4. властивість похідних відтінків.

12) Тон це:

1. якість ахроматичних кольорів
2. властивість вальору
3. властивість ахроматичних кольорів
4. якість спектральних кольорів.

13) Нюанс утворюється:

1. спектральними кольорами малого інтервалу
2. спектральними відтінками великого інтервалу
3. хроматичними кольорами та їх відтінками
4. кольорами, що об'єднані однією тепло холодністю, світлотністю та насиченістю.

14) Які кольори є похідними:

1. червоний, оранжевий, зелений
2. зелений, коричневий, синій
3. жовтий, зелений, охра
4. фіолетовий, зелений, оранжевий

15) Колір це:

1. кольорова властивість предметів
2. кольорова якість поверхні
3. глядацьке відчуття
4. дія світла на поверхню

16) Які якості та властивості притаманні червоному кольору:

1. кольоровий тон, насиченість, світлотність, тепло холодність
2. тон, ароматичність, тепло холодність
3. кольоровий тон, чистота, насиченість, світлотність
4. яскравість, дзвінкість, кольоровий тон, ахроматичність

17) Які якості притаманні ахроматичним кольорам:

1. світлотність, кольоровий тон, тепло холодність
2. світлотність, насиченість, тон
3. світлотність, тепло холодність, чистота
4. світлотність, кольоровий тон, контраст

18) Які якості притаманні хроматичним кольорам:

1. кольоровий тон, насиченість, світлотність
2. кольоровий тон, насиченість, тепло холодність
3. кольоровий тон, насиченість, чистота
4. кольоровий тон, насиченість, легкість

19) Які властивості притаманні хроматичним кольорам:

1. тепло холодність, кольоровий тон, дзвінкість
2. тепло холодність, легкість, чистота
3. тепло холодність, насиченість, світлотність
4. тепло холодність, чистота, насиченість

20) Які властивості притаманні ахроматичним кольорам:

1. чистота, важкість, легкість, дзвінкість, тьмяність
2. чистота, насиченість, легкість, дзвінкість
3. чистота, важкість, світлотність, дзвінкість, тьмяність
4. чистота, важкість, легкість, тон, тьмяність

21) Найчастіше синій колір має:

1. подвійну тепло холодність
2. тільки холодні відтінки
3. тільки теплі відтінки
4. нейтральний

22) Який ефект утворюється в жовто-червоних градаціях:

1. контраст
2. нюанс
3. гризаль
4. тепло холодність

23) Відтінки зеленого:

1. шартрез, лайм, малахіт, оливковий
2. золотистий, хакі, бежевий, слонова кістка, льон, кукурудзяний, шафран, латунь, охра, янтар
3. сталевий, деннім, васильковий, кобальт, лазурний, аквамарин, ціан
4. амарант, алізарин, каштан, кіновар, рожевий, марон, кармін

24) Холодні відтінки синього:

1. кобальт синій, ультрамарин, сапфір, королівський синій, прусський синій, блакитний, алізарин, деннім, васильковий, кобальт, лазурний, аквамарин, ціан
2. кобальт синій, ультрамарин, сапфір, королівський синій, прусський синій, блакитний, сталевий, деннім, васильковий, кобальт, лазурний, аквамарин, ціан
3. кобальт синій, ультрамарин, сапфір, королівський синій, прусський синій, блакитний, сталевий, деннім, кармін, кобальт, лазурний, аквамарин, ціан
4. кобальт синій, ультрамарин, сапфір, королівський синій, прусський синій, блакитний, сталевий, хакі, васильковий, кобальт, лазурний, аквамарин, ціан

25) Коли була завезена в Європу червона фарба:

1. 1400 pp
2. 1700 pp
3. 1500 pp
4. 1600 pp

26) Зелений хром:

1. свинцеві
2. хромові фарби
3. залізні фарби
4. залізні фарби натурального походження

27) Жовті охри:

1. вапнякові
2. залізні фарби натурального походження
3. залізні фарби штучного походження
4. хромово-свинцеві

28) Кадмій:

1. цинкові
2. кадмієві
3. фарби мінерального походження
4. фарби сумішей

29) Краплак:

1. фарби тваринного і рослинного походження
2. вугільні
3. кам'яновугільні
4. бітумні

30) Кармін:

1. фарби тваринного і рослинного походження
2. кобальтові
3. мідні фарби
4. ртутні

31) Умбра:

1. вапнякові
2. фарби натурального походження
3. фарби штучного походження
4. кобальтові

32) Свинцеві білила:

1. хромово-свинцеві
2. свинцеві
3. ртутні
4. мідні

33) Жовта стронцієва:

1. хромові
2. ртутні
3. суміші
4. бітумні

34) Які фарби належать до групи вугільних:

1. слонова кістка, випалена кістка, виноградна чорна, персикова чорна, кармін
2. слонова кістка, випалена кістка, виноградна чорна, персикова чорна, маджента
3. слонова кістка, випалена кістка, виноградна чорна, персикова чорна, бістр
4. слонова кістка, випалена кістка, виноградна чорна, персикова чорна, асфальт

35) Який відтінок має фарба кіновар:

1. відтінки від яскраво до темно-червоного
2. лимонно-жовтий
3. білий
4. блакитний

36) Який відтінок має фарба зеленого кобальту:

1. теплі зелені
2. холодні зелені
3. темно зелені
4. світлозелені

37) Який відтінок має фарба штучного ультрамарину:

1. зелений
2. блакитний
3. фіолетовий
4. синій

38) Який відтінок має фарба сепія:

1. червоні
2. коричневі
3. охристі
4. жовті

39) Який відтінок має фарба маджента:

1. світло фіолетовий
2. світлочервоний
3. світлозелений
4. світлокоричневий

40) Який відтінок має фарба ультрамарин:

1. синьо-зелений
2. жовто-зелений
3. зелено-фіолетовий
4. синьо-фіолетовий